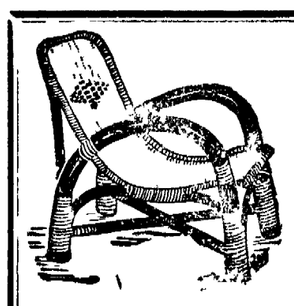

భారత్

ప్రసిద్ధి గాంచిన ప్రేమ కుర్చీలు
ప్రతి యింటిలో ఆఫీసులో
ఉండదగినవి
అమ్మకమునకు సిద్ధంగా యున్నవి
సచిత్ర ఉచిత క్యాటలాగు అడగండి
దయచేసి ఒకసారి విచ్చేయండి
శ్రీజయభారతమ్ & కో.,
(రిజిష్టర్డు)
182. రాయపేట హైరోడ్. మద్రాసు - 14

మా ఖాతాదారులకు, అభిమానులకు

ఉగాది శుభాకాంక్షలు

గ్రామ్. TYPEWRITER ఫోన్ నెం. 1065

ది లోటస్ టైప్‌రైటర్ & జనరల్ ఏజెన్సీస్,

ప్రకాశంరోడ్, గవర్నరుపేట, పో బా నెం 388, విజయవాడ-2.

Agents for:

Jakay Portable Typewriters & Bilograph Duplicators.

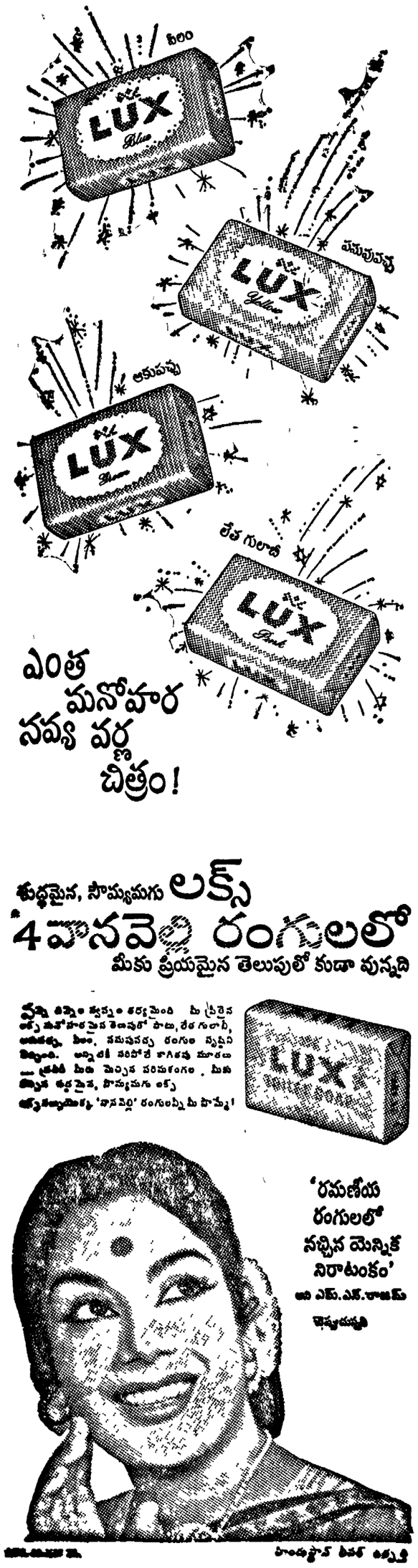

శుద్ధమైన, సౌమ్యమగు లక్స్
4 నానవెన్న రంగులలో
మీకు ప్రియమైన తెలుపులో కుడా వున్నది

వస్త్ర తన్నిం క్షణం తర్వాత మైంది మీ ప్రియమైన లక్స్ మనోహరమైన తెలుపులో పాలు, లేత గులాబీ, అరుపు, పీచు, నవపువన్న రంగుల సృష్టిని చిత్రించి. అన్నిటికీ పరిపోలే కాగితపు మూతలు — ప్రతిటికీ మీకు నెచ్చిన పరిమళంగల మీకు యిష్టమైన శుద్ధమైన, సౌమ్యమగు లక్స్

LUX

'నానవెన్న రంగులన్నీ మీ సొమ్మే!'

'రమణీయ రంగులలో నచ్చిన మెన్నిక నిరాటంకం'

శ్రీ ఎమ్.ఎస్.రామమ్ తెప్పరుపుకి

హిందుస్థాన్ లీవర్ లిమిటెడ్

కథానిక

"సన్నజాజి"

'యశోధర'

దారం తెగిన గాలిపటం, ఆతని జీవన జ్యోతి. ఆత్మీయుడంటూ నోచుకోని వీధిగాయకుడు వీర్రాజు!

"తుమ్మల్లో ప్రొద్దుపొడవటం"- ఈ విషయం ఆలోచిస్తే, సూర్యకాంతి ప్రభావం తప్పక కనుబడుతుంది - తుమ్మలచాటున. ఒకటిమాత్రం అతిశయోక్తికాదు. ఆ నాలో చితంగా ఈమాట చప్పున స్ఫురిస్తుంది - అతడ్ని చూస్తే.

"తుమ్మలచాటున ప్రొద్దుగ్రుంకినట్లు గభాలున కనుపించదు. పర్యాలోకిస్తే సూర్యాస్తమయపు శాంతిధార ఎంతో కనువిందుగా అగుపిస్తుంది."

వీర్రాజు కర్మపరిపాకం సంరక్షింపబడలేదు. అందుకే ఆతడి ముఖంలో ఆనందపు ఛాయలు, గోరంచుకూడా- అగుపించవు. ఈ విషాదానికి తలయెత్తిన సమస్య లేమిటో?

"ఛ్ఛ."

"నిజం! నమ్మండి! ఈ బాధ, ప్రేమలోని ఈ వున్మాదం ఎవరికైనా తప్పవేమో మరి!"

అతడు ఉద్యోగి. మెడికల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్‌లో ఎకౌంటెంట్. నూటముప్ఫయి తెచ్చుకొంటాడు. తోడివారితో స్నేహాన్ని కలుషితం చేసుకోవడం, అపలేని ప్రేమను బాధతో వ్యక్తపరుస్తూ, నిముషాల్ని లెక్కబెట్టుకోవడం -వాని ధ్యేయం!

ఒకనాడు వీర్రాజు నాస్నేహితుడు- ఈనాడూ! మా ఇద్దరి వుద్యోగాలు నూలుపోగులోని దారాల్లా, ఒకే నిడివి కలవి.

తన జీవితాన్ని భిక్షంగా గడుపుతున్నాడు వీర్రాజు, ఎవరి జాలికణం అతడిపై వర్షించదు. అలా జరిగితే, వీర్రాజు మరి చితికిపోవడం తథ్యం - మూసనీకంగా!

సాధారణంగా నిద్రమేల్కొనడం- అయ్యరు హోటలులో వేడి పొగల కాఫీని తృప్తిగా, పెదవులతో తడపుకోవటం, తీరుబడి అయితే పక్కపొడి నములుతూ, ఆఫీసుకు - వెనుక యెవరో తరుముకొస్తున్నట్లు ఫీల్ అవుతూ, త్వరితగతి చేరి, కుర్చీకి సాగిలబడటం అతడి ఉదయకాలపు పీరోచిత కార్యాలు!

గోడపై పొగమారిన హృదయం సూర్యకాంతికి ప్రతిఫలిస్తో కనుపిస్తోంది. అతగాడి హృదయం దావాగ్ని! ఈ మాటకు సవాలక్ష వ్యాఖ్యానాలు చేయటంలో, వీర్రాజు సెవరూ జయించలేరు.

మరిపంగా నవ్వుకొంటోన్న సూర్యోదయపు తెల్లటి కాంతిలో, సన్నజాజి-గంట టంగున ఏడు కొడుతోండగా, చిఱుగాలి రిక్షటకు చెదరిన పమిటను లాక్కుంటూ, వడిగా, ఆఫీసు గుమ్మం చేరుకోనే నిలబడి - "ఏమండోయ్"- అని పిలచింది.

వారికి ముఖప్రక్షాళనం ముగిసింది. ముఖంలో కోరికల రూపురేఖలు చిక్కగా అల్లుకున్నాయి. సుదూరపు కొలమునుండి వేయిపుష్పాల సౌరభం వీచింది.

"అమ్మయ్య! అతడు నావాడు!" 'శ్రీవారి' ముఖం చేయి ప్రక్కలు కాలేదు?-ఆమె హృదయంలో- తీయటి బాధ, వింతరంగుల్లో సొంపుగా గుబాళించి, పున్నాగపూలై చక్కిలిగింతలు పెట్టింది.

"అయ్యరు పంపిన టిఫిన్, కాఫీ- సన్నజాజికి, కాస్కుగాయిస్తో ఆశగా చూస్తోన్న వీర్రాజు వైపుకి, ఆ పడతి ముఖంలో నవ్వులు పువ్వులుగా రాలుతున్నాయి. తన భావాన్ని ఆమె కెలా విన్నవించుకోవాలో అర్థంకాక, చిక్కుచిక్కుగానే చూపుల్ని వంకరగా వేస్తో, కళ్ళమెఱుపుల్ని కాంక్షిస్తూ చప్పరిస్తున్నాడు, వీర్రాజు నగవులోని వెడిమల తీపిని, పుణికి పుచ్చుకొనిహాయిగా నిట్టూర్చింది-జాజి!"

"స్త్రీసౌందర్యాన్ని చూచి ఆనందించటం కొందరి సుతమయితే, గులాబి రెక్కల్ని హాయిగా స్పృశించి-వెనక్కు తిరగటం కొందరి అభీష్టం. రెండవ తరగతి కోవలోనే చేరవలె!- ఆ బ్రతిలేనేసిన చేలోనే 'మేయవలె' - అంటాడు వీర్రాజు.

వీర్రాజు జాజి ఎదలో- చోటు కోసం అగచాట్లు పడుతోంటే- చక్కని చేతలో—

"బాయ్- కిటికీరెక్క సవ్వడి చేసిన ఘడియకు కృతిగా- ఏకమైన రెండు శరీరాలు, ఆత్మలు, విడిపోయి, వ్యథలోని బాధను వ్యక్తపరచుకోవటం- 'ఆర్తత్రాణ పరాయణా' అన్న జాజి పిలుపు, 'జాజీ' అని విలపించే వీర్రాజు మూగబాధ-

ఒక నిట్టూర్పు పేపరులో మడిచి- బాయ్ విసరేసిన పేపరు గలగల—'

గారడీవాని సంపాదనలా, గాలిలో తేలిపోయాయి.

కొన్ని నిమిషాల నిశ్శబ్దత తరువాత- ప్రకృతి ధ్వనించింది. మరుక్షణంలో ఆమె మోముపై గాడ్పులు వీచినయ్. కుటుకు మూడ్చిన నాగువువలె, బుసలు కొడుతూ, మూల్గిన సర్పడికి, పొండి ప్రాణం పిగ్గుకేసి వీర్రాజు కెథవ శరీరం - కుంచించుకుపోయింది - సిగ్గుతో!

వీర్రాజు లేచినచోటే కూలబడి, రంగులు మారుతోన్న ఎదుటి వ్యక్తి ముఖాన్ని అవలోకిస్తూ, శోకిస్తున్నాడు. ఆతడి హృదయంలో, ఆనందంతాలూకు ఛాయలు దూరతీరాలకు సాగి, పాయలై సన్నగిల్లాయి.

ఇంతిలో రివ్వున విసరిన చల్లటి గాలి రిక్షటకు, ఆ మగువ మనసు పరవశం చెందినట్లయింది. ఆమె ఒడలిపై, అనంతమైన మహోల్లాసం, రూపురేఖల్ని దిద్దుకొని, భరించరానిదై చెంగునిలచింది. చప్పున 80 ఏండ్ల ముగవాడ్ని బంతిలా, బిగ్గ కవుకలించుకొని, చల్లని చూపులలో మధురభావాన్ని నిర్మించుకొంటో, సుందరమైనహాయిని, తీయగా పొంది, అరక్షణాల్ని-తృప్తిగా దొర్లించుకుపోయింది. వీర్రాజు ఆమె ప్రేమమూర్తి! సన్నజాజి ఆభీసుస్టెనో!

2

సన్నజాజి నిండైన విగ్రహం. నాజూకైనశరీరం,తాకితే కందిపోయేలా వుంటుంది. ఆ శారీరకసొబగు, సుందర విన్యాసంలో తేలిపోతో, కండ్లకు "కమ్మటి భావాన్ని" స్ఫురింపచేస్తుంది. పదంపాడితె ప్రతి మనిషి ఒళ్లుమరచి, ఆగిఆగి పలుకరిస్తోన్న మాధుర్యసంపదను స్పృశిస్తో, నిలబడాలి. పాదపు మడ్డైల, రవళి స్వనం కదలినప్పుడగుపించు భంగిమ, ఆ లావణ్యపు అనుభూతి, పారవశ్యత అసాధారణమైంది.వీర్రాజు కథనంలోని ప్రస్తావన ఇది.

ఈమె బ్రతుకు పుటలు తెరవటం- ఒక మహా నేరం! ఆ పతిత వాడిన గులాబి మోములో వీర్రాజు జీవన నౌక, వడిగా సాగిపోతోంది.

ఎండకు ఎండుతున్నాడు వీర్రాజు! సన్నజాజి పేరు చెబితే, ఒకనాడు ఇతడు విరచుకు పడటమే తరువాయి. అటువంటి మనిషి, ఆమెచే విసరబడ్డ గాలిరిక్షటకై తనువును చేరవేస్తో, అస్తవ్యస్తపు నింద్యపు బ్రతుకును మోయటం - నాకే చాలా బాధగా వుంది. తప్పదు! పాపం పండాలి- వాడు మారాలంటే?

కమ్మటి నిద్రకూడా ఏనాడూ పోయి యెఱుంగడు. ఆమెతోడిదే, జీవితం అనుకోవడమే- వీర్రాజు పెర్రి పెంర్రి ఆశయాలకు వస్తువు. ఆ వస్తు స్వరూపమే, గాలి ఒరవడికి వాలుగాలిలో మూరుమోగే సన్నజాజి తీలపాట!

"అడుగుజాడలు"-

ఈ మాటకు గొప్ప అర్థంవుంది. ఈ మాటకు వక్రభాష్యం పలికిన వేళల్లో, సన్నజాజికి అగ్రతాంబూలం ఈయటం - అత్యావశ్యకం!

చితికిపోయినవీర్రాజు ఆమెకోసమై, అహర్నిశలూ కృంగుతో, కాలవ్యవధిని నిందిస్తో, బక్కచిక్కిపున్నాడు. తనను నమ్ముకొన్న ఇల్లాలు, పిల్లా, పాప - కన్నీళ్ళ కడలిలో-కడతెడం దుఃఖాన్ని నింపుకొని, పెన్నిధిలేని ప్రేమను వ్యక్తపరుస్తో, వీర్రాజుకై ఎదురు చూడ్కులు చూస్తున్నారు.

ద్రవించని ఆతడి హృదయం ఖండరాయిలో లె, ఎండకు కసివాడిపోయి, కార్చిచ్చు బొగళ్ళ దాహంగా - స్వీకరిస్తోంది.

అరుణలేని జీవితం, నాకేమిటనుకొన్న వీర్రాజు-ఎండమావుల్లో తటస్థపడ్డ "పేరులేనిమనిషి"ని, విడువలేక "స్వకీయ"ను విడచి, క్రమిస్తున్నాడు.

3

ఒకనాడు—

కార్తికశుద్ధ చతుర్దశి. రాత్రి పది గంటలవేళదాకా మల్లెపొ పరచినట్లు తెరలు తెరలుగా వ్యాపించిన పండు వెన్నెలలోని మైకాన్ని హాయిగా స్పృశిస్తో, మైకంలోని ఆనందాన్ని 'సన్నజాజిరోసం' పరికిస్తో-మేలిమిని వదలి, మాలిన్యపు ధూళిలో సన్నజాజ ఇంటివైపే చూస్తుతూ- వస్తున్నాడు, వీర్రాజు.

అడుగులు తడబడం తున్నయి. ఎవరివో మాటలసడి- గాజుల గలగల- వెచ్చటి కవుకలి భ్రాంతి- తలలో తుయమబడ్డ మల్లెల సౌరభం- మింటిపై కళలం చిమ్మతోన్న చంద్రుని విక్రమలు- అపమానపు సంకేతం- స్ఫురిస్తోన్న పెదవులు - రానున్న మహోపద్రవానికి సాందిగా అతడ్ని, వెక్కిరిస్తున్నాయి.

అతను వస్తోన్న రాళ సడిచీమ చిటుక్కుమన్నంత ధ్వని సూచించినంతలో, బిగించబడ్డ విరహిణి తలపులు- దగ్గిరసా, జేయబడినయి. ఈ ధ్యాసలోనే లేడతడు!

తలుపులుతీసి బోర్లాబడిన వీర్రాజు, ఎదురుగా కనుబడిన దృశ్యంలో- 'మల్లెలు పఱచబడ్డ పాన్పుపై ఒకరిపై మరొకరు తూలి - ఆమె, మరెవరో?' క్రొత్తబావ ఎదలో తీయటిభావం అల్లుకొంటోంది. నిగారింపు ఒలకబోస్తున్న చిన్నదాన్ని మనసారా బాహువుల్లో బంధించాడు.

నవనాడులు బాధారోచితదృక్కుల సంధించాయి. ఏవో జ్ఞాపకాలు పాటలు పాటలుగా కదుల్తున్నాయి. కన్నీళ్ళలో వీర్రాజు సృష్టించుకొన్న ఆశాసౌధాలు శేకమేడల్లా గిరుక్కున తిరిగి మట్టిలో కలిసినట్లు-జరిగిన కథకు భరతవాక్యం పలికాయి.

ఎటకో వెళుతున్నాడు? పిలచినా అందుకోని దిశలకు తరలిపోతున్నాడు వీర్రాజు!

4

కాలవాహినిలో వత్సరాలు దొర్లాయి. మానవుల్లో, సంఘంలో, మనుష్యుల మనుతల్లో, అనేకమైన మార్పులు, ఈ మధ్యకాలంలో - తల యెత్తాయి!

"తనకన్నా తక్కిన కథం నయం!"

ఎంతటి హేయమైన పలుకు. సన్నజాజికి ఘటిల్లిన సంపద ఇది. సంస్కార వంతుల చిడ్డకు సంప్రాప్తించిన శేష జీవితం - ఇది!

ఎక్కడో ఓ చుక్క రాలింది. భయభ్రాంతిలో, మ్రాన్పడి నిలబడిన 'జాజి' ఒంటినిండా గుడ్డ కప్పుకొని, రోదించింది. ఆ రోదనకు మాటలు లేవు.

ఆ కళ్ళెంబడి అశ్రువులురాలాయి. తెలియరానిబాధ ముఖంలో దోబూచ మవుతోంది. పెదవులు ఒణుకుతున్నాయి. కంఠంలో జీర - పురి విప్పింది. భూమి బరువుగా శ్వాస విడుస్తోంది. ఆ ఊపిర్లులనుండి చలిగాలి తీవ్రత - వుండీ వుడిగి - వ్యాపిస్తోంది.

ఎందరో తన తోడిఆటలో గాఢ పరిష్వంగంలో విహరించారు. ఆ అనుభూతిరేఖలు రాలిపోతున్నాయి జ్ఞాపకపు పుటలనుండి.

తన సౌందర్యంతో భ్రమింపచేసిన వీరుడూ - విక్రమార్కుడూ, 'ప్రబుద్ధుడూ - రాకుమారుడూ', 'శేష్టుడు- కనిష్టుడు', 'మాధవుడూ-మారీచుడూ' జ్ఞప్తికి వచ్చినప్పుడు చెమ్మగిలిన కళ్ళు దైన్యంతో ఎర్రబడిన మోము, శేష విషాదానికి కృతికలుపుతున్నాయి.

5

ఓరవాకిలి వేయబడిన తలుపువైపు చూస్తో, దిగాలుబడిన "అరుణ" మోముపై, రాగరేఖలు నేటికి — ప్రసరించలేదు!

నేను వీర్రాజుకోసం .... ప్రతి చోటు, గాలిస్తున్నాను.

"అన్నయ్యా!" — అన్న, ఆ చెల్లి పిలుపు, నాకు, ఈనాటికీ ఒక మహా తపస్విని వాక్కులా, అణువణువునా వ్యాపిస్తుంది.

'ఆశల' పడవలో — అరుణ జీవిస్తోంది. ఆమె జీవితం - మంచిరోజు లెప్పుడో!

దంపతు లిద్దరూ ఏదో ఒక రోజున మా యింటికి వస్తామని ఆ రుణలేఖలో వ్యక్తమైన ఆశకు సాఫల్యం ఎప్పుడు?

తూర్పు జర్మనీలో టాగూర్ శత జయంత్యుత్సవాలకు సన్నాహాలు

భారతీయ సహకారి టాగూర్ శత జయంత్యుత్సవాలు జరపడానికి జర్మన్ ప్రజాస్వామ్య రిపబ్లిక్ చురుకుగా సన్నాహాలను జరుపుతున్నది. ఈ జయంత్యుత్సవాలు దేశమంతటా పెద్ద ఎత్తున జరుగుతాయనటానికి ఎలాంటి సందేహమూలేదు. పలుచోట్ల జయంత్యుత్సవసంఘాలు యేర్పడినట్లు వార్తలు వస్తున్నాయి.

తూర్పు జర్మనీ ప్రభుత్వ ఉన్నత, ప్రత్యేక విద్యాశాఖ ముగ్గురుభారతీయులకు విడుసంవత్సరాలపాటు టాగూరు స్కాలర్‌షిప్పులను యివ్వటానికి నిర్ణయించినదన్నది యీ వార్తలో ముఖ్యమైనది. ముగ్గురు భారతీయ విద్యార్థులూ జర్మన్ ప్రజాస్వామ్య రిపబ్లిక్ విశ్వవిద్యాలయాల్లో జర్మన్ భాషాతత్వశాస్త్రం, కళలు, చరిత్ర చదువుకోటానికి అవకాశం లభిస్తుంది. 1961 మే 7 వ తేదీన భారతప్రజలు ప్రపంచంలోని సకు స్త శాంతి ప్రియ ప్రజలతోపాటు జర్మన్ ప్రజాస్వామ్య రిపబ్లిక్ ప్రజలుకూడా జరుపుకొనున్న టాగూర్ శతజయంత్యుత్సవాల సందర్భంగా ఈ స్కాలర్‌షిప్పులు యివ్వబడుతున్నాయి.

'పెళ్ళికానుక' 'కాళిదాసు' చిత్రాలు

రాష్ట్రపతి బహుమతికై సిఫార్సు

1960 సంవత్సరానికి తెలుగు చిత్రాల్లో రాష్ట్రపతి బహుమతికొరకు పీనస్ పిక్చర్సువారి "పెళ్లికానుక", సారథివారి "కాళిదాసు" చిత్రాలు సిఫార్సు చేయబడ్డాయి.

"పెళ్లికానుక" చిత్రం తమిళంలో నిర్మించిన "కల్యాణ పరిసు" చిత్రానికి అనువాదం. పెళ్ళికానుక ఆంధ్ర దేశంలో రజతోత్సవాలు జరిపించుకున్న చిత్రం. అక్కినేని నాగేశ్వరరావు, రేలంగి, బి. సరోజాదేవి, కృష్ణకుమారి ఈ చిత్రంలో నటించారు. శ్రీధర్ దర్శకత్వంవహించారు.

"కాళిదాసు" చిత్రంలోకూడ నాయకపాత్రను శ్రీ నాగేశ్వరరావే నిర్వహించారు. ఈ చిత్రంకూడ శతదినోత్సవాలు జరిపించుకొన్నదే. చిత్రానికి దర్శకుడు కాళేశ్వరరావు.

"ధనం...బలం...మోహం..."

పూర్వకాలమున ఉత్తర హిందూదేశములోని బెనారస్‌నందు ఒకరాజుగారు ఉండేవారు.ఆయనకు గాజేంద్ర, నరేంద్ర, ఆనంద అనే ముగ్గురు కొడుకులు ఉండేవారు. ఆ రాజుగారు మరణించగానే ఆయన రాజ్యంలో ఉండే సైన్యాధిపతి యీ ముగ్గురు కొడుకుల్ని రాజ్యంనుంచి తరిమేసి, తానే రాజని ప్రకటనచేసి సింహాసనాన్ని ఆక్రమించుకున్నాడు.పాపం! ఆ ముగ్గురు అన్నదమ్ములు చేసేదేమీ లేక విచారంతో రాజ్యం వదిలేసి బయటికి వచ్చేశారు. వారు అలా నడిచి, నడిచి చివరకు ఒక్కచోటికొచ్చి ఆగిపోయారు. ఏం? ఎందుకంటారేమో!.... అక్కడవాళ్ళు నడుస్తూ వస్తున్న ఆ రోడ్డు మూడు మార్గాలుగ చీలిపోతోంది!....అంతేకాదు! అక్కడ ఓ చిన్న హోటలుకూడ ఉంది. అందుకని ఆ ముగ్గురు ఆ రాత్రికి అక్కడ ఆ హోటల్లో బసచేసి రాత్రి తెల్లవార్లూ నిద్రపోకుండ ఏదో మాట్లాడుతూ గడిపేశారు....ఏమిటి అంత ముఖ్యవిషయం? అని మీరడగవచ్చును!....ఏముంది?....మళ్ళీ వాళ్ళ రాజ్యాన్ని తిరిగి యెలా సంపాదించడమా అని ఆలోచన చేయసాగారు.

"ప్రపంచంలోకల్లా మిక్కిలి విలువైనదేదో చెప్పండిరా" అన్నాడు వాళ్ళపెద్దన్న రాజేంద్ర!

"నాకేం తెలీదు.." అన్నాడు ఆఖరివాడు ఆనంద్!.. ఈ సమయంలో ఆ హోటలు యజమాని కూతురు రాణి ప్రియ వాళ్ళకి టిఫిను తెచ్చింది. ఆనంద్ ఆమెకేసి ఒక్కసారి చూశాడు. ఆతని దృష్టిలో ఆమె చాల అందంగ కన్పించింది.

"అధికారం, బలం అన్నిటికన్న విలువైనవి అన్నయ్యా!" అన్నాడు. యింతలో నరేంద్ర.

"ఎందుచేత అన్నాడు?" రాజేంద్ర

"ఎందుచేత అని అడుగుతావే?.... మన సైన్యాధిపతికి అధికారం, బలం ఉండబట్టేగా మనల్ని తరిమేసి రాజ్యాన్ని అన్యాయంగ ఆక్రమించుకుని రాజై కూర్చున్నాడు." అన్నాడు రెండవ వాడు.

"కాదు!....అన్నిటికన్న అమూల్యమైనది డబ్బు!....మన రాజ్యాన్ని తన హస్తగతం చేసికొన్న ఆ దుర్మార్గుడు తన చేతిక్రింద సైన్యానికి డబ్బుయిచ్చి వాళ్ళని వశపర్చుకున్నాడు. అందుచేతే రాజవ కలిగాడు. కాబట్టి బలంకన్న ధనం గొప్పది. డబ్బుంటే బలం, అధికారం అన్నీ వస్తాయి. తెలిసిందా!" అంటూ తన అభిప్రాయాన్ని చెప్పాడు రాజేంద్ర.

ఈ విషయంపై ఆ అన్నదమ్ములిద్దరు చాలాసేపు వాగ్వివాదం జరిపారు. ఘర్షణపడ్డారు.... కాని ఆనంద్ ఆ విషయంలో తల దూర్చలేదు. అసలు ఆనంద్ దృష్టిలో తన అన్నలిద్దరూ తప్పు అభిప్రాయమే పడుతున్నారని ఉంది. సరే!... తెల్లారిన తర్వాత వారంతా టిఫిను తీసుకొని హోటలువానికి చెల్లించాల్సిన డబ్బు చెల్లించేసి బయలుదేరారు.

"తమ్ముళ్లూ!....నేను ఇలా ఉత్తరం వైపుకిపోయి దోవకెంబడి వెళ్ళి విశేష ధనంతో తిరిగి వస్తాను! తెల్సిందా? అన్నాడు పెద్దన్న రాజేంద్ర.

"అయితే నేను యిలా పడమటి వైపుకిపోయి దోవ వెంబడి వెళ్ళి అపారమైన సైన్యంతో తిరిగివస్తాను యిలా దక్షిణవైపుకి పోయే మార్గాన్ని ఆనంద్‌ని వెళ్లనిద్దాం! వాడి యిష్టం వచ్చినదాన్ని వాడ్ని తీసికొనిరానిద్దాం...." అన్నాడు నరేంద్ర.

"అయితే మళ్ళీ మనం కలుసుకోవటం యెప్పుడు? యెక్కడ?...." అన్నాడు ఆనంద్ అఖరికి.

"ఇక్కడే!.... యివాళ్ళకి సరిగ్గా పదేళ్ళ తర్వాత యిదే రోజున యీ హోటల్‌లోనే కలుసుకుందాం!.... అప్పుడు చూద్దాం!.. ప్రపంచంలో కల్లా ముఖ్యమైనది ఏదో!.... దాని సహాయంతో మనం మళ్ళీ మనరాజ్యాన్ని సంపాదించుకో వచ్చును." అన్నాడు నరేంద్ర.

అంతా యీ నిర్ణయానికి ఒప్పుకొన్నారు. ఒకళ్ళ దగ్గర ఒకళ్ళు శెలవు చ్చుకుని బయలుదేరారు. రాజేంద్ర ఉత్తరంవైపు, ఉరుకులు, పరుగులు పెడ్తూ బయల్దేరాడు. నరేంద్ర పడమరవైపు పరుగు తీశాడు.... పాపం!.... ఆనంద్‌కే అడుగు పడటంలేదు, ఆ హోటలు గుమ్మందగ్గరే నిల్చుని అన్నలిద్దరూవెళ్ళిపోతుంటే వాళ్ళకేసి బాధగ చూడసాగాడు.... వాళ్ళిద్దరూ కనుచూపుమేర దాటిపోయాయ.... రాణిప్రియ దగ్గర శెలవ తీసికొని బయల్దేరాలని ఉంది ఆనంద్‌కు.... కాని ఆమె బయటికి రావటంలేదు.... అందుకని బాధతో, యిక తప్పదని దక్షిణం వైపు నడిచాడు.

నరేంద్ర నిర్ణయించిన పదేండ్లు క్రమక్రమంగా గడిచిపోయాయి. వారు తిరిగివచ్చి కలుసుకోవాల్సిన రోజు వచ్చింది. ఆ మూడురోడ్ల దగ్గరఉన్న ఆ హోటలు యిప్పుడు పెద్దదైంది. చూడ్డానికి చాలబాగుంది. ఆహోటలు ముందు రకరకాల పూలమొక్కలతో చాల అందంగ సువాసనలు వెదజల్లుతూ ఉంది. ఆ హోటలు యజమాని కూతురురాణి ప్రియ హోటలు గుమ్మం దగ్గర నిల్చుని ఉన్నది. రాణి ప్రియ పెద్దదైపోయింది. ఆమె చేతిలో చంటిపాప ఉంది. ఆమె కిరువైపుక్కల యిద్దరు పిల్లలు నిలబడి ఉన్నారు. వాళ్ళు అక్కడ నిలబడి ఉత్తరంవైపు రోడ్డుకేసి ఓసారి, పడమర రోడ్డుకేసి ఓసారి చూస్తున్నారు.

ఇంతలోనే ఉత్తరం వైపునుంచి, పడమర వైపునుంచి బ్రహ్మాండమైన సైన్యాలు వస్తున్నాయి. ఉత్తరంవైపు సైన్యంలో ఒంటెలు,గుర్రాలు బారులు బారులుగ వస్తున్నాయి. వాటిమందు బంగారపు వస్త్రంచే కప్పబడిన ఓపెద్ద ఏనుగ వస్తోంది.

దాని ఒంటిపై ఉంచబడిన ఆ వస్త్రంపై మణులు, రత్నాలు ధగధగ మెరిసిపోతున్నాయి. దానిపై ఒక చక్కని ఆసనము అమర్చబడింది. ఆ ఆసనముపై అలసి సొలసి పోయినప్పటికి పౌరుషంగాను,శౌర్యంగాను చూస్తున్న ఓ వ్యక్తి కూర్చున్నాడు. అతనే పెద్దవాడు రాజేంద్ర.

ఇకపోతే పడమరవైపు బారులు బారులుగ గుర్రాలమీద సైనికులు మూంచి కండపుష్టి గలవారువస్తున్నారు. ఒక్కొక్కడి చేతిలో కత్తులు, విల్లులు, ఉన్నాయి. వాళ్ళంతా ఏదో వింత భాషలో మాట్లాడు కుంటున్నారు. వారిముందు వారి నాయకుడుగ పొడుగైన దృఢకాయుడు గుఱ్ఱంపై స్వారీ చేస్తూ వస్తున్నాడు. అతడు ఇనుప కవచాన్నిధరించి, కత్తిచేతబూని, మహా భయంకరంగ కన్పిస్తున్నాడు. అతను ఎవరను కుంటున్నారు? ఎవరోకాదు! మన నరేంద్రుడే!....

ఈ రెండు సైన్యాలు హోటలు దగ్గరకు ఒకేసారి వచ్చాయి. నరేంద్రుడు గుఱ్ఱంమీదనుంచి దిగి గబగబ అన్నగారి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. ఈలోగా రాజేంద్రకూడ ఏనుగు దిగి తమ్ముడ్ని కలుసుకుని యిద్దరూ ప్రేమ పూర్వకంగా కౌగలించుకున్నారు.

"అరె!... అన్నయ్యా! అప్పుడే ముసలి వాడివైపోయినట్లున్నావే!" అన్నాడు నరేంద్ర!

"అవును! తమ్ముడూ!.... ఆహారాత్రాలు తిండి తిప్పలు లేకుండ పది సంవత్సరాలు అష్టకష్టాలు అనుభవించాను .... అయినా దానికి నేనేం విచారపడటంలేదు .... అపారమైన ధనాన్ని సమకూర్చుకలిగాను.... అంతే చాలు! .... ఇప్పుడు నేను యావత్ప్రపంచంలోకెల్లా మిక్కిలి ధనవంతుడ్ని.... అదిగో!.... నా బలగం చూశావా! ఆ ఒంటెలు, ఆ గుఱ్ఱాలు, ఆ మనుష్యులు.... వాళ్ళంతా వేటితో నిండిఉన్నారని నీ ఉద్దేశం? .... డబ్బు!.... రత్నాలు, మణులు, మాణిక్యాలు! .... చూశావా! తమ్ముడూ!....ఎంత డబ్బు సంపాదించానో!....ఇప్పుడు నేను యీధనంతో మన రాజ్యాన్ని కొనేయగలను!.... తమ్ముడూ!.... తెల్సిందా యిప్పటికేనా!.... ప్రపంచంలోకెల్లా విలువైనది ధనం...." అంటూ రాజేంద్ర తనపదేళ్ల కష్టం వివరించి చెప్పాడు.

"అన్నయ్యా!.... నీ మాటలు బట్టి నువ్వు చాలా ధనం గడించావని అర్థమయింది .... కాని అంతమాత్రం చేత డబ్బే విలువయిందని అనుకొనటం అవివేకం!.... అటు చూడు! నా సైన్యాన్ని!.... నేనూ యీ పదిసంవత్సరములు పడరాని పాట్లు పడి యింత పెద్ద సైన్యాన్ని ప్రోగుచేశాను.... ఇప్పుడు నేను తలచుకొన్నానంటే వాళ్ళ సహాయంతో మన రాజ్యాన్ని తిరిగి సంపాదించేయగలను. తెల్సిందా!.... అన్నయ్యా!.... ఏనాటికైనా ప్రపంచంలోకెల్లా ముఖ్యమైనది బలం.... అంటూ తన వాదాన్ని చెప్పాడు నరేంద్ర.

"అయితే సరే! ఆ విషయం ఒప్పుకుంటాను!....మరి యింతమంది సైన్యం ఉన్నారు కదా! నీకు!.... వీళ్ళందరికి తిళ్ళు తిప్పలు, గుడ్డ గుడుసు, యివ్వాలంటే కావాల్సిన డబ్బేది నీదగ్గర? అయినా నీవు వాళ్ళకిచ్చే డబ్బుకన్నా యెక్కువ డబ్బుని నిస్తానంటే అంతా నావైపు తిరిగిపోతారు. తెల్సిందా!.... అందుచేత డబ్బే యీనాడు అన్ని సమస్యలకుముఖ్యం.. 'ధనమూలమిదంజగత్' అనే వాక్యం వినలేదూ!...."అన్నాడు రాజేంద్ర.

"అలాగా!.... అన్నయ్యా!.... నీ అవివేకానికి నాకు నవ్వొస్తోంది!— చూడు! ఒక్కసారి నేను యీల వేశానంటే నా వేలాదిసైన్యం నీ మనుష్యులమీదపడి చంపిపారేస్తారు. దాంతో ఆ డబ్బంతా నాకే దక్కుతుంది!.... తెల్సిందా!.... అందుకని యిప్పటికైనా తెలివిలో!.... ఎప్పటికైనా యీ లోకంలో జయించేది బలమేనని...." అన్నాడు నరేంద్రుడు.

ఈ మాటలు విన్నవెంటనే రాజేంద్రకు కొంచెం భయం కల్గింది.."తమ్ముడు అవసరమైతే అన్నంతపనిచేసేయగలడు. అందుకనిఅలాంటిప్రమాదం జరక్కుండా ఉండడంకోసం యీ రాత్రికి రాత్రే వాడి సైనికులందరికి ఎక్కువ సొమ్ము ముట్టచెప్పి నావైపుకితిప్పేసుకుంటాను. అని మనస్సులో అనుకున్నాడు." అని అనుకున్నాడు రాజేంద్ర. సరిగ్గా ఆదేసమయానికి నరేంద్రకూడ తన మనస్సులో ఇలా అనుకున్నాడు. "అన్నయ్య అన్నంతపని చేస్తాడు. అందుకని యీ రాత్రికి రాత్రే నా సైనికుల్ని పురమాయించి అన్నయ్యమనుష్యులందర్ని చంపేసి ఆ డబ్బు లాగేసుకొంటాను."

అయితే యీ అన్నదమ్ము లిద్దరు ఎవరి విషయం వాళ్ళు పైకిమాత్రం చెప్పుకోలేదు. ఇంతరగడ జరిగాక వాళ్ళకి గుర్తుకొచ్చింది తమ్ముడుఆనంద్

(మిగతా 10 వ పేజీలో)

చిరునవ్వులతో అలరారే చిన్నారిలోకం

సంవత్సరాదినాడు గృహాలంకరణకై చైనా చిత్రకారుడు చిత్రించిన చిత్రం.
చిత్రకారుడు మాయ్‌లాంగ్.

అయిదు రాళ్లు

(7 వ పేజీ తరువాయి)

మేము వెళతామని". అప్పుడు ఆ గ్రద్ద ఎప్పుడూ ఎగరనంత బాగా ఎత్తుకు ఎగిరి ఆకాశంలో అయిదు తెల్లని రాళ్ళను వదిలి క్రిందికి తిరిగివచ్చి, వాళ్ళతో పగలంతా విశ్రాంతి తీసుకుని రాత్రిపూట ప్రయాణం చేయవంది. వాళ్ళు సరేనని ఆ పగలంతా విశ్రాంతి తీసుకున్నారు. రాత్రవగానే ఆకాశంకేసి చూస్తే వాళ్ళకు అయిదు కొత్తనక్షత్రాలు మిలమిలా మెరుస్తూ కనబడ్డాయి. అప్పుడు వాళ్ళు ఆ నక్షత్రాలదిక్కుగా ప్రయాణమై త్వరలోనే సముద్రం దగ్గరకు చేరుకున్నారు.

ఇప్పటికీ ప్రతి

వివిధ రాష్ట్రాలలో అమలు జరిగిన, జరుగుతున్న భూసంస్కరణల తీరు

ఆంధ్రప్రాంతంలో జమీందారీ భూములను ఈనాంఎస్టేట్లను ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకున్నది. మైనర్ ఈనాములను రైత్వారీ పట్టాలుగా మార్చేందుకు చర్యలు తీసుకున్నది.

తెలంగాణా ప్రాంతంలో జాగీర్లు ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకోబడ్డాయి, ఇనాం రద్దు బిల్లు చట్టమయింది. అయితే ఇది ఇంకా అమలు జరగవలసి ఉంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కౌలుసంస్కరణ

ఆంధ్ర ప్రాంతంలో కౌలుదార్లుగా వున్న వారికి కౌలు గడువు కనీసం మూడేండ్లు ఉండాలని 1956 జూన్ 1 న నిర్ణయించబడ్డది. పిమ్మట ఈ గడువును రెండేండ్లు పెంచారు. 1956 జూన్ 1 తర్వాత భూములను కౌలుకు తీసుకున్న వారికి ఆరేండ్లకనీస కౌలుగడువు కల్పించబడ్డది. ప్రభుత్వ నీటి వనరులకింద సాగయ్యే భూములలో కౌలు మొత్తం పంటలో నూటికి 50 వంతులకు మించకూడదు. మెట్ట భూములలో 45 శాతానికి, కనీలనీటి వనరులు మాత్రంగల భూములలో 28½ శాతానికి కౌలు మించకూడదని నిర్ణయించబడ్డది.

తెలంగాణా ప్రాంతంలో మూడు కుటుంబ కమతాలకుమించని భూమిని భూహామందులు స్వంతసేద్యానికి తిరిగి స్వాధీనపరచుకునే హక్కుంది. ఈ హక్కుకింద కౌలుదార్లకు భూములపైగల సాగుహక్కు స్థిరపరచబడింది. ఒక కుటుంబ కమతం భూమితో అందులో కనీసభాగాన్నో కలిగి ఉండేందుకు కౌలుదారుకు సాధారణంగా హక్కుంది. 1959 ఫిబ్రవరి 4 వ తేదీలోగానే భూ హామందులు, భూములను స్వంతసేద్యానికి తిరిగి తీసుకునే హక్కును వినియోగించుకోవాలని నిర్దేశించబడ్డది. తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవలసిన లేని భూములలోని రక్షితకౌలుదార్లు ఒక కుటుంబకమతం, భూమిని కొనుక్కునే హక్కున్నది. అయితే ఇలా కొనుక్కోవటం ద్వారా, భూహామందు భూమి, రెండు కుటుంబకమతాలకు తక్కువ కారాదు. ప్రభుత్వం భూమి హక్కును ప్రకటనద్వారా మార్పు చేయవచ్చును. తెలంగాణా ప్రాంతంలో కౌలురేటు, మొత్తం పంటలో ఆయా భూముల సారాన్ని బట్టి, నాలుగో వంతు లేక అయిదోవంతుకు ఎక్కువగా కొని, భూమిశిస్తుకు 8 రెట్లు, లేక 5 రెట్లకు మించిగాని ఉండరాదు.

రాష్ట్రమంతటా ఒకేరకమైన కౌలు దారీ శాసనానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఈ బిల్లు ప్రస్తుతం సెలెక్టు కమిటీ పరిశీలనలో ఉంది. తెలంగాణా ప్రాంతంలోని భూములకు వర్తించే హైద్రాబాద్ కౌలుదారీ వ్యవసాయ భూముల చట్టంలోనే ఈ కొత్త శాసనంకూడా రూపొందించబడుతున్నది.

కమతాలకు పరిమితి విధిస్తూ శాసనం చేయబడ్డది. ప్రస్తుతమున్న భూములైతే 27 ఎకరాలు, 372 ఎకరాలమధ్య, భవిష్యత్తులో సంపాదించుకునే భూములయితే 18-216 ఎకరాలమధ్య గరిష్ట పరిమితి విధించబడ్డది.

తెలంగాణాలో 3 లక్షల 80 వేల ఎకరాలమేరకు కమతాల ఏకీకరణ జరిగింది. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో శాసనం చేయడానికి ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నవి.

అస్సాం

అస్సాంలోనిగోల్పారాలో దళారీల హక్కులన్నిటినీ ప్రభుత్వమే స్వాధీనం చేసుకొని కార్యక్రమం పూర్తి అయింది. కరీంగంజ్ సబ్‌డివిజన్‌లో ఈ పని జరుగుతున్నది.

88¾ ఎకరాల వరకు భూస్వామి స్వంత సేద్యం కొరకు భూమిని తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవచ్చునే మరతుకులోబడి కౌలుదారుకు భూమిపై సాగు హక్కు స్థిరపరచబడింది.

ప్రత్యామ్నాయ భూవసతి కల్పించబడేరకు, కౌలుదారు కనీసం 8¾ ఎకరాల భూమి కలిగి ఉండవచ్చునని నిర్ణయించబడ్డది. వాటిలో పాలు మొత్తం పంటలో నాలుగోవంతుకు, లేక అయిదోవంతుకు మించరాదు. ధనరూపంలోఅయితే భూస్వామిప్రభుత్వానికి చెల్లించే శిస్తులు 50 లేక నూరు శాతానికి మించరాదు.

కమతాలకు గరిష్టపరిమితి విధించే శాసనాలు చేయబడ్డవి. 50 ఎకరాలు కౌలు భూములవిషయమై మరికొన్ని నిబంధనలనుచేసే బిల్లు ఒకటి ప్రస్తుతం రాష్ట్ర శాసనసభ పరిశీలనలో వుంది.

కమతాలకు గరిష్ట పరిమితి విధించే బిల్లు ఒకటి ప్రస్తుతం సెలెక్టుకమిటీ పరిశీలనలో వుంది. ఈ బిల్లు 30 నుండి 90 ఎకరాలవరకు గరిష్ట పరిమితిని విధించాలని సూచిస్తుంది.

12 వేల ఎకరాల భూమిలో కమతాల ఏకీకరణ కార్యక్రమం పూర్తి అయింది. 1 లక్షా 50 వేల ఎకరాలలో ఈ కార్యక్రమం కొనసాగుతున్నది.

గుజరాత్

కొన్ని ఈనాములు మినహా, మిగతా రాష్ట్రమంతటా రైత్వారీ పద్ధతి ప్రవేశపెట్టబడ్డది.

కౌలుచేసుకునే భూమి, సగంలో భూమిని స్వంత సేద్యానికి అవసరమనుకుంటే భూస్వామి తీసుకోవచ్చు కౌలుదారుకి మిగతా సగం భూమిని కలిగిఉండే హక్కు సాధారణంగా ఉన్నది. భూస్వామి తిరిగి తీసుకోవీలులేని భూములు యాజమాన్యం కౌలుదార్లకు సంక్రమించినట్లుగానే భావించబడుతుంది.

కచ్ ప్రాంతంలో భూపంబంధాలు హైద్రాబాద్‌లో వలెనే ఉన్నవి. కౌలు రేట్లు, మొత్తం పంటలో ఆరో వంతు లేక భూమి శిస్తులు 8 లేక 5 వంతులను మించి ఉండకూడదు.

భవిష్యత్తులో సంపాదించుకునే భూముల విషయంలో 12 నుండి 185 ఎకరాలకు మించకుండా కమతాలుండాలని నిర్ణయించబడ్డది. ప్రస్తుతమున్న భూములకు 14-182ఎకరాలకు మించకుండా పరిమితి ఏర్పరచబడ్డది.

1960 మార్చి 3 నాటికి 6 లక్షల ఎకరాలలో కమతాల ఏకీకరణ పూర్తి అయింది. 6 లక్షల 70వేల ఎకరాలలో ఏకీకరణ కార్యక్రమం సాగుతున్నది

జమ్మూ, కాశ్మీర్

రెండు మొదటి 6 ఎకరాలవరకు భూస్వామి స్వంతసేద్యానికి భూమి కలిగి ఉండవచ్చునే మరతుకులోబడి, భూమిని దున్నుకునే కౌలుదార్లకు, పాలికాపులకు భూములపై సాగు హక్కును కేవల వ్యవసాయ సంస్కరణల బిల్లు స్థిరపరచింది.

రెండుపంటలు పండే భూమివితే అయిదు ఎకరాలుగాని, లేక అందుకు సమానమైన భూమినిగాని, భూస్వాములు స్వంతసేద్యానికై తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవచ్చు. ఇదివరకే పరిమితిని మించిన భూమి కలిగి ఉన్నవారు మాత్రం, అదనపు భూమిని తిరిగి స్వాధీనం చేసుకునే హక్కు లేదు. రెండుపంటలు పండే పదెకరాలలోపు భూమిని, అయిదెకరాలలోపు భూమిని స్వంత సేద్యానికి కలిగిఉండే చిన్న భూస్వాములకు ప్రత్యేక సౌకర్యాలు కలిగించబడ్డాయి. ఇతర భూస్వాములు పాలికాపులనుండి మాత్రమే భూములను స్వాధీనంచేసుకోవచ్చు. కొచ్చిన్, కులబారు ప్రాంతాలలో కౌలుదార్లు ఇంత కు పూర్వమే భూమిపై పూర్తి సాగు హక్కును కలిగి ఉన్నారు. ఆ ప్రాంతాలలో భూస్వాములు భూములను తిరిగి స్వాధీనం చేసుకునే హక్కు లేదు. ప్రభుత్వం ప్రకటించిన తేదీ నుండి, భూస్వామి తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవీలులేని భూముల యాజమాన్యం హక్కు కౌలుదార్లకే సంక్రమిస్తుంది.

15 నుండి 87½ ఎకరాలవరకు ప్రస్తుత కమతాలపైన, ఇకముందు వాడుకునే కమతాలపైన పరిమితి విధించబడ్డది. అవివాహితుడైన మేజరు ఇకముందు ఈ పరిమితిలో సగం మాత్రమే కలిగి ఉండవచ్చు.

మధ్య ప్రదేశ్

మధ్యభారత్‌లోని ఈనాములు, ముగూఫీలు తప్ప, రాష్ట్రమంతటా దళారీలపద్ధతి రద్దుచేయబడ్డది. ఇందుకు గాను శాసనాలు చేయబడ్డవి.

కౌలుదారు ఎంతకాలంనుంచి సాగు చేసుకుంటున్నాడనే అంశంపై ఆధారపడి, 10 నుండి 25 ఎకరాల కమతానికు కౌలుదారుకు వదలి, మిగతాది భూస్వామి స్వంతసాగుకు స్వాధీనం చేసుకోవచ్చు. ఈ మరతుకు లోబడి కౌలుదార్లకు, స్థిరపరచబడ్డది. భూస్వామి 25 ఎకరాలవరకు భూమిని తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవచ్చు. తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవీలులేని భూములలో కౌలుదారుకు యాజమాన్యం హక్కు మార్పుచేయటానికి కూడా వీలుంది. కౌలురేటు ప్రభుత్వానికి చెల్లించే శిస్తుకు రెండువంతుల నాలుగు రెట్లకు మించకూడదు.

30 స్టాండర్డ్ ఎకరాలను భూములకు గరిష్ట పరిమితిగా నిర్ణయిస్తూ శాసనం చేయబడ్డది. మధ్యప్రదేశ్ ప్రాంతంలో 84 లక్షల 48 వేల ఎకరాల భూములలో కమతాల ఏకీకరణపూర్తిఅయింది. 2 లక్షల 50 వేల ఎకరాలలో ఈకార్యక్రమం సాగుతున్నది.

మద్రాసు

1936 దరిమిలా ఈనాములు, మైనర్ ఈనాములు మినహా, మిగతా దళారీలందరూ రద్దుచేయబడ్డారు.

1955 నుండి కౌలుదార్లకు తొలగించకుండా తాత్కాలిక రక్షణ కలిగించబడ్డది. ఇరిగేషన్ సౌకర్యాలున్న భూములలో మొత్తం పంటలో 40 శాతం, కట్ట ఇరిగేషన్ భూము

(మిగతా 9 వ పేజీలో)

మా మిడిహాయిలకోసం

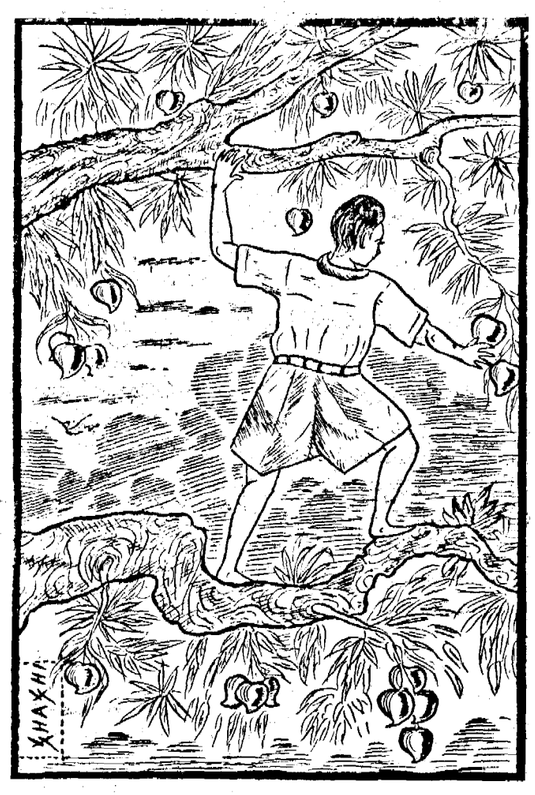

కళ - విజయవాడ-2

సింగరేణి సిరిసంపదలు

(2 వ పేజీ తరువాయి)

సింగరేణి బొగ్గుగనులు అదనంగా 36 లక్షల టన్నుల బొగ్గును ఉత్పత్తి చేయాలన్నమాట. 18 వేల కార్మికులగంతో, 8 గనులలో 70 వేల జనాభాగల కొత్తగూడెం ఇప్పుడు సంవత్సరానికి 12 లక్షల టన్నుల బొగ్గును ఇస్తున్నది. తృతీయ ప్రణాళికాంతంనాటికి అదనంగా పెంచవలసిన 36లక్షల టన్నులబొగ్గుసాధించబడాలంటే, కొత్తగూడెంలాంటి మరి పట్టణాలు మరికో మూడు నిర్మించబడాలని తేలుతున్నది. నిర్మించడమంటే పట్నాలు నిర్మించడమని అర్థంకాదు. విస్తరణ పథకాలు ఎంత శీఘ్రగతిని సాగించి సాధించాలో తెలియజేయడానికే పై విధంగా తెలియజేశాను. వాస్తవానికి బొగ్గు త్రవ్వకాలు శీఘ్రగతిని సాగితేకొలదీ, కార్మికవాడలు కూడా వాటంతటనే లేస్తుంటాయి.

ఏ పరిశ్రమ అయినా పురోగమించాలంటే సాధారణంగా అందులో పనిచేసే కార్మికులయొక్క సంక్షేమాన్ని గురించి ఎవరూ విస్మరింపరాదు. అందులోనూ ముఖ్యంగా గాఢాంధకారంలో, భూగర్భంలో, ప్రకృతివిరుద్ధ శక్తుల మధ్య పనిచేసే గని కార్మికుల విషయంలో అశ్రద్ధ ఎంత మాత్రం పనికిరాదు. గత రెండు సంవత్సరాలుగా 6132 గృహాలు కార్మికులకోసం నిర్మింపబడుతున్నాయి. 118 57 లక్షల రూపాయల ఖర్చుతో కూడుకొన్న ఈ గృహనిర్మాణం ఈ సంవత్సరాంతంనాటికి పూర్తవుతుందని అంచనా. ఈ కార్యక్రమంలో కొత్తగూడెం కాలరీస్‌లో 3,246 గృహాలు, తాండూరు కాలరీలలో 1,950 గృహాలు, రామగుండం కాలరీలలో 800 గృహాలు, ఎల్లందు కాలరీలలో 186 గృహాలు నిర్మించబడుతున్నాయి. ఇవికాక ఇదివరకే నిర్మించబడిఉన్న కార్మిక గృహాలు కొన్నివేలు ఉన్నాయి.

ఈ కాలరీలలోని ఒక సామాన్య కార్మికుని సెలవరి కనీస వేతనం పోనస్తో కలుపుకొని 88 02 రూపాయలు. ప్రావిడెంట్ ఫండ్, గ్రాట్యూటీ సౌకర్యాలు కలుగచేయబడ్డాయి. గని ప్రమాదాలలో అంగవైకల్యం పొందినవారికి, చనిపోయినవారికి నష్టపరిహారం దొరుకుతుంది. ఉచితవైద్య సౌలభ్యాలు కలుగచేయడం కోసం కంపెనీ కొత్తగూడెంలో 220 పరుపులుగల ఒక పెద్దఆసుపత్రిని, బెల్లంపల్లిలో 100 పరుపులుగల ఇంకో ఆసుపత్రిని, ఎల్లందులో 9 పరుపులుగల మరో ఆసుపత్రిని కట్టించింది. ఈ దవాఖానాలలో ఆధునిక శస్త్రచికిత్సా పరికరాలు, లేబరేటరీలు, స్క్రీనింగ్ ఎక్స్‌రే యంత్రాలు మొదలైనవన్నీ ఉన్నాయి. వినోదానికి సంక్షేమ కేంద్రాలు, కేయోజన విద్యా కేంద్రాలు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు నడుపుకోడానికి నాటకశాలలు, స్వల్ప ఖరీదులలో తినబండారాలు, తేనీరు సరఫరా చేసేందుకు క్యాంటీన్లు, స్నానాలశాలలు, పిల్లలక్రీడాస్థలి, సహకార సంఘాలు, క్లబ్బులు మొదలైనవి సౌలభ్యాలు సమకూర్చబడ్డాయి.

ప్రతి సంవత్సరం ఆరోగ్యవారోత్సవాలు, సాంవత్సరిక క్రీడా పోటీలు జరుపబడుతుంటాయి.

సింగరేణి సంపదలన్నీ ఆంధ్రుల సిరిసంపదలు. పరిశ్రమలు బొత్తిగాలేని ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సింగరేణి బొగ్గు పరిశ్రమ అంతటి పెద్దపరిశ్రమ ఇంకొకటి లేదు. అందువల్లనే ఈపరిశ్రమ కెలుగు జాతికి గర్వకారణమైనటువంటిది.

లంచగొండితనం

[6 వ పేజీ తరువాయి]

చిన సూర్యనారాయణ ప్రశ్న నన్ను కొద్దిగా ఆశ్చర్యపరచింది. కలత్తి అతని వైపు పరికించగా చూచి యేదో అనబోయేలోగా అతనే అన్నాడు.

"చూడండి! మేము స్కూల్ ఫైనల్ గాళ్ళం! అందులోను పెళ్ళి పెటాకులు అన్నీ ముగిసిపోయాయి. మాకు సరోగ్యంతరం లేదు. డిగ్రీవుండి మీరు యీ నిష్ప్రయోజనమైన వుద్యోగాన్ని అంటిపెట్టుకోవటంలో అర్థంలేదు."

సూర్యనారాయణ మాటలు నాకు వింతగా విన్పించినవి. నిరుద్యోగపిళాచి విద్యావంతులైన యువకుల్ని కనిలా పట్టిన యీ రోజుల్లో గనకనుకుంటుంటే చేతికి దొరికిన వుద్యోగం వదలటంలో మంటున్నాడా యీ ప్రబుద్ధుడని మనసుకుతోచి "అయితే! రాజీనామా యివ్వండి మరి;" నెమ్మదిగా నే ప్రశ్నించినా నా మాటలు నాకే కటువుగా విన్పించినవి.

సూర్యనారాయణచిన్నగానవ్వాడు. అతని నవ్వు నా భావాన్ని ప్రతిధ్వనింపజేసినట్లుగా ధ్వనించింది. "ఉద్యోగాన్ని వదులేంటంటే వదిలేయటం నిజానికు నేను మిత్రుల్ని కోరేది. డిగ్రీ చేతిలో వుంది. త్రయిలేటు గా ఎల్.ఎల్.బి. చదవండి. లా పట్టా చేతిలోపట్టి ప్రాక్టీస్ పెడితే సెలకు యేడాదిలో కేసులొచ్చినా ఈ జీవనానికి రెండుమూడు రెట్లు గిట్టుతుంది. కావాలంటే మొన్న నే పాసయిన నా మిత్రుడొకడున్నాడు. బుక్స్ కూడ మీరు కొనవలసిన అవసరం లేదు. నేను తెప్పించి యిస్తాగలవు" తాపీగా చెప్పాడు సూర్యనారాయణ. తొందరపడి నేనుగా అర్థం చేసుకున్నందుకు నాలో నేనే సిగ్గుపడ్డాను. అందుకోసమే పాపప్రక్షాళనంకోసం అతన్ని క్షమించి పనికూడ కోరాను. సూర్యనారాయణ కోసారి చిరునవ్వు చిందించి "చీకటి పడింది! పోదాం పదండి!" అన్నాడు.

యిద్దరమూ నడుస్తున్నాము. దారిలో సూర్యనారాయణే తిరిగి అన్నాడు "ఎలాగో చిన్న విషయం! మీర్యక్తిగత విషయాల్లో జోక్యంకల్గించుకుంటున్నానని భావించ మాకండి. మీలాంటి వారికి ప్రయత్నిస్తే ఉజ్వల భవిష్యత్తు చేతికందే దూరంలోవుంది. అలాంటపుడు మామూలుగా అందరిలాగా చిన్నచిన్న మామూలు కృతుకు ఆశ పడకండి. దాన్ని నువు యేపేరు పెట్టి పిలిచేనా అది పిచ్చి లంచగొండితనమే! మద్యపానంలా అలవడితే సరి మానుట కష్టం. రైతులు మనకిచ్చే ఆకొద్ది మొత్తాల వెనుక యెన్ని విపరీతాన్వయములుంటవో ఆలోచించండి!" చాలా సున్నితంగా చెప్పాడు సూర్యనారాయణ.

అతని బహిరంగ రహస్యమే యైనా సూర్యనారాయణ అలా చెబుతుంటే యెవరికి తెలియని నా దొంగతనం బయటపడ్డట్టుగానూ, నేనే దొంగతనం నట్లు ఫీలయ్యాను. ఊరికట్టడానికంటే పరేం చేయలేకపోయాను. రెండు రోడ్డు కూడలిలో సూర్యంతో కలవు పుచ్చుకుని బయలుగా యింటికేసి వెళ్ళాను.

ఆ రాత్రంతా నాకెందుకో నిద్ర పట్టింది కాదు. జీవితంలో ఏదొక్కచిన్న సంఘటనో, లేక ఏదొక్కవ్యక్తో ఇట్టేనన జీవితగతిని మార్చటం తిరుచుజరుగుతూవుంటుంది. మొదటి ఒకటి రెండేళ్ళలోను నాకూ సూర్యనారాయణకూ మధ్య వుత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరిగినా తర్వాతి హటాత్తుగా ఆగిపోయినవి. దానికి కారణమంటూ ఒకటి లేదు. కానీ, కాలం తన కడుపులో కొన్ని అమూల్యమైన విషయాల్నికూడ దాచుకొనగల దనేందుకిది నిదర్శనము మాత్రమే.

మా గురుగారి పలుకు బడో, లేక నా వ్యక్తిత్వమో — యేదో యితి మిద్దంగా నేనుచెప్పలేను. నేనిప్పుడు ముసలివ్ మేజిస్ట్రేటును. న్యాయాధికారిగా నా విధుల్ని సక్రమంగా నిర్వర్తిస్తున్నానంటే అందుకు కారణం ఒక రకంగా సూర్యనారాయణే! ఆనాటిసాయంకాలం, ఒడ్డులు బాసీపారే నదికట్టున నిద్రపోతున్న నాలోని చైతన్యాన్ని తట్టి లేపాడు సూర్యనారాయణశరీరవాణివాక్కులూ అతని పలుకు లెప్పుడూ నా హృదిలో మారుమ్రోగుతుండేవి. నావుద్యోగధర్మ నిర్వహణలో, బక్షపాతంగా నవ్వుకూ ఎదురొచ్చి నన్ను బట్టలో పేరూలనే బంధుత్వము, కులమనే మమకారాలు, లంచాలు వీటన్నిటినీ జయించగలిగానంటే అందుకు కారణము సూర్యనారాయణే! రోజు కొక్కసారైనా అతడు నా హృదిలో మెదలుతూండేవాడు; అతని దరహాసవదనము నా కళ్ళెదుటగుండా కనిపించినట్లే వుండేది. మేజిస్ట్రేటుగా యే నేరాలయినా దయాదృష్టితో చూడగలిగేవాణ్ణి కానీ లంచగొండితనానికి సంబంధించిన నేరాలను సహించగలిగేవాడిని కాను. న్యాయాధికారిగా చట్టం అంగీకరించే అతి కఠిన శిక్షను నిర్దాక్షిణ్యంగా విధించేవాణ్ణి. అందుచే నా జూనియర్ డిక్షన్‌లో నేను చండశాసనుడ్నని పేరు గాంచాను. ప్రజల మెప్పులు నే నాశించను. నాయనేనాకు అంతరాత్మ. యెవరికైనా నేనెందుకు భయపడాలి?

ఆదివగ కోర్టు కిటకిట లాడుతోంది. క్రిమినల్ కేసులు, సివిల్ వ్యాజ్యాలు హియరింగ్ బుక్కునిండుగావున్నాయి. గతరాత్రే తనింటిపద్ద ముఖ్యమైన కేసు వైళ్ళేళ్ళు చూచి వున్నాడను. అందులో ముఖ్యంగా తన్నాకర్షించింది ఒక లంచగొండి తనపు కేసు. రెవిన్యూ డిపార్ట్‌మెంటులోని గుమాస్తా తనకు యాభై రూపాయిలిస్తేనే గానీ, తక్కా బిళుణంకోసం పెట్టిన దరఖాస్తును పై అధికారికి పంపనని మొండికేసి కూచున్నాడు. దరఖాస్తుదారు ఒక సద్ధర్మతరకతి రైతు, విద్యావంతుడు. పోలీసులకీ విషయం తెల్పాడు. సర్కిల్ యిన్‌స్పెక్టర్ కరన్సీనోట్ల మీద గుర్తులుపెట్టి ఆ రైతు తోపంపాడు. వల పరిగా పారింది. పిట్ట దొరికింది. నేరస్థుణ్ణి కస్టడీలోకి తీసుకున్నారు. అపరాధి నేరాన్ని అంగీకరించాడుకూడా. తనుకేసు పైలుచూచి మండిపడ్డాడు! "కెవవలు" గట్టిగా విసుక్కున్నాడు. ఇద్యోఅంటులాడంలా తయారయింది. దేశాన్ని పురోగమనం వైపు నడిపించ వలసిన విద్యావంతులే యిలా తయారవుతే దేశానికి పట్టేగతేమిటంటూ తీవ్రంగా బాధపడ్డాడు. సంఘ వినాశకుల జాతికి చెందిన యితగాణ్ణి గట్టిగా శిక్షించాలని నిశ్చయించుకునే వున్నాడు. బెంచి క్లర్క్ కేసు నెంబర్ చదివాడు. ఇద్దరు పోలీసులమధ్య అపరాధి కోర్టులోకి వచ్చాడు. అతని వైపుకు చూచేందుకు కూడ మనస్కరించలేదు తనకు. ముద్దాయి వాఙ్మూలము తీసుకునేందుకు ప్రారంభించాడు తను. తలెత్తి అపరాధరంక చూడకుండానే.

"నీపేరు?" ప్రశ్నించారు.

"సూర్యనారాయణ!" నెమ్మదిగా, గంభీరంగా జవాబు విన్పించింది. పరిగ్గా నెత్తిమీద పిడుగుపడ్డట్టు విన్పాలు డయ్యాడు తను. అవును. ఆ పేరుగల వారెందరైన వుండవచ్చు! కానీ కంఠస్వరం అదే! గాఢసుషుప్తిలో నున్న వ్యక్తు లెట్టిలేపినా తనాంతస్వరాన్ని గుర్తించగలము. తల దించుకున్నతను ధైర్యంగా తలెత్తలేకపోయాడు. శిరసెత్తి ఎదురుగుండా చూస్తే....ఆ దృశ్యం వూహలోనే భయంకరంగా వున్నట్టుంది.

కోర్టంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది.

గడియారం చేసే టకటక ధ్వనులు మాత్రం లయపూర్వకంగా విపిస్తున్నవి.

మేజిస్ట్రేట్ మౌనాన్ని గమనించిన బెంచి గుమాస్తా ఆశ్చర్యంగా తన వైపుచూస్తూ నిలుచున్నాడు.

తన తల తన కెదురుతిరుగుతోంది. అతి ప్రయత్నంతో మనసులో నేదేదో గొణుక్కుంటూ శిరస్సెత్తి ముద్దాయి వైపు చూచాడు. ఇది కల కాదుకదా! నందేహపడ్డాడు. తన కళ్లు నలుముకొని మరీ జూశాడు. కాదు, కలకాదు, పచ్చి సత్యార్థము! తన కళ్ళెదుటగుండా నిలుచున్నది సూర్యనారాయణే! అతనిలో వయసు పెరిగిన చిహ్నాలు తప్ప మరేమీ మార్పు కన్పించలేదు. ముఖాన అదే చిరుదరహాసము పిలిస్తే పలికేలా వుంది. భయంకరమైన వ్యక్తిగాలకుధ్యల్లోకజ్ఞానంలేని అమాయక బాలకునిలా నిలుచున్నాడు. తన తల గిరిగిరిపోతున్నట్టుంది. బాధ తన నరాల్ని తోడేస్తూన్నట్లుంది. భోరుమని యేడుస్తేను, "సూర్యం" అంటూ అతన్ని చిరయూరకాగిలించుకుంటేను తన కుశలమనం కలగవచ్చు, కానీ.....కానీ..... తనందుకు అన్న క్షుద్రుడు! న్యాయపీఠం మీద కూర్చుని వాత్ర మిత్రత్వాలు సుననంలోకి తెచ్చుకోవటం తప్పవ్యం కాని నేరం! తను న్యాయాధికారి! తన దృష్టిలో అందరూ సమానులే. నేరాన్ని కొలచేందుకు తీవ్రదగ్గర న్యాయశాస్త్రగ్రంథాలున్నవి. కాని హృదయం మాత్రం కాదు. అతిక్షణంమీద తన ముఖకవళికల్ని మార్చుకున్నాడు. శిలా విగ్రహంలా యే భావాలు కన్పించకుండా నిర్లిప్తంగా కూర్చుని ఆసనాయీతీగా అడిగే ప్రశ్నల్ని అడుగుతూ జవాబులు కాగితంమీద వ్రాస్తున్నాడు తను. సూర్యనారాయణ కూడ తన వైపే నిశ్చలంగా చూస్తున్నట్టున్నా తన నే నాడు యెరుగని వాడిలా ప్రవర్తిస్తూ యాంత్రికంగా జవాబిస్తున్నాడు.

తను నేరాన్ని చదివి "ఏమిటి నేరం చేశావా?" ప్రశ్నించాడు. జవాబిలా వస్తుందో తనలో తికమకపడ్డాడు. సూర్యనారాయణ కంఠం ఖంగుమంది. "అవును! నేరం చేశాను. పోలీసులకు దొరికింది యీ ఒక్కసారే! కానీ....నేను లంచగొండి వీలయినప్పుడల్లా లంచాలు తీస్తూనే యున్నాను. ఇది నేరం! అవును! ఇది నేరమని నాకు తెలుసు! కానీ... కానీ..," సూర్యనారాయణ కంఠం రుద్ధమైంది గొంతు నిండుగా కన్నీళ్ళు నట్టున్నవి.

తన పరిస్థితి సరిగా అలాగేవుంది. విసా యాంత్రికంగానే "కానీ ..... చెప్పండి!" అన్నాను.

"కానీ ....పరిస్థితుల్ని మైదుర్కోలేక పోయాను. చాలాకాలం క్రితం లంచగొండితనానికి సంబంధించిన నేరాలను సహించగలిగేవాడిని కాను. న్యాయాధికారిగా చట్టం అంగీకరించే అతి కఠిన శిక్షను నిర్దాక్షిణ్యంగా విధించేవాణ్ణి. అందుచే నా జూనియర్ డిక్షన్‌లో నేను చండశాసనుడ్నని పేరు గాంచాను. ప్రజల మెప్పులు నే నాశించను. నాయనేనాకు అంతరాత్మ. యెవరికైనా నేనెందుకు భయపడాలి?

ఆదివగ కోర్టు కిటకిట లాడుతోంది. క్రిమినల్ కేసులు, సివిల్ వ్యాజ్యాలు హియరింగ్ బుక్కునిండుగావున్నాయి. గతరాత్రే తనింటిపద్ద ముఖ్యమైన కేసు వైళ్ళేళ్ళు చూచి వున్నాడను. అందులో ముఖ్యంగా తన్నాకర్షించింది ఒక లంచగొండి తనపు కేసు. రెవిన్యూ డిపార్ట్‌మెంటులోని గుమాస్తా తనకు యాభై రూపాయిలిస్తేనే గానీ, తక్కా బిళుణంకోసం పెట్టిన దరఖాస్తును పై అధికారికి పంపనని మొండికేసి కూచున్నాడు. దరఖాస్తుదారు ఒక సద్ధర్మతరకతి రైతు, విద్యావంతుడు. పోలీసులకీ విషయం తెల్పాడు. సర్కిల్ యిన్‌స్పెక్టర్ కరన్సీనోట్ల మీద గుర్తులుపెట్టి ఆ రైతు తోపంపాడు. వల పరిగా పారింది. పిట్ట దొరికింది. నేరస్థుణ్ణి కస్టడీలోకి తీసుకున్నారు. అపరాధి నేరాన్ని అంగీకరించాడుకూడా. తనుకేసు పైలుచూచి మండిపడ్డాడు! "కెవవలు" గట్టిగా విసుక్కున్నాడు. ఇద్యోఅంటులాడంలా తయారయింది. దేశాన్ని పురోగమనం వైపు నడిపించ వలసిన విద్యావంతులే యిలా తయారవుతే దేశానికి పట్టేగతేమిటంటూ తీవ్రంగా బాధపడ్డాడు. సంఘ వినాశకుల జాతికి చెందిన యితగాణ్ణి గట్టిగా శిక్షించాలని నిశ్చయించుకునే వున్నాడు. బెంచి క్లర్క్ కేసు నెంబర్ చదివాడు. ఇద్దరు పోలీసులమధ్య అపరాధి కోర్టులోకి వచ్చాడు. అతని వైపుకు చూచేందుకు కూడ మనస్కరించలేదు తనకు. ముద్దాయి వాఙ్మూలము తీసుకునేందుకు ప్రారంభించాడు తను. తలెత్తి అపరాధరంక చూడకుండానే.

"నీపేరు?" ప్రశ్నించారు.

"సూర్యనారాయణ!" నెమ్మదిగా, గంభీరంగా జవాబు విన్పించింది. పరిగ్గా నెత్తిమీద పిడుగుపడ్డట్టు విన్పాలు డయ్యాడు తను. అవును. ఆ పేరుగల వారెందరైన వుండవచ్చు! కానీ కంఠస్వరం అదే! గాఢసుషుప్తిలో నున్న వ్యక్తు లెట్టిలేపినా తనాంతస్వరాన్ని గుర్తించగలము. తల దించుకున్నతను ధైర్యంగా తలెత్తలేకపోయాడు. శిరసెత్తి ఎదురుగుండా చూస్తే....ఆ దృశ్యం వూహలోనే భయంకరంగా వున్నట్టుంది.

కోర్టంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది.

గడియారం చేసే టకటక ధ్వనులు మాత్రం లయపూర్వకంగా విపిస్తున్నవి.

మేజిస్ట్రేట్ మౌనాన్ని గమనించిన బెంచి గుమాస్తా ఆశ్చర్యంగా తన వైపుచూస్తూ నిలుచున్నాడు.

తన తల తన కెదురుతిరుగుతోంది. అతి ప్రయత్నంతో మనసులో నేదేదో గొణుక్కుంటూ శిరస్సెత్తి ముద్దాయి వైపు చూచాడు. ఇది కల కాదుకదా! నందేహపడ్డాడు. తన కళ్లు నలుముకొని మరీ జూశాడు. కాదు, కలకాదు, పచ్చి సత్యార్థము! తన కళ్ళెదుటగుండా నిలుచున్నది సూర్యనారాయణే! అతనిలో వయసు పెరిగిన చిహ్నాలు తప్ప మరేమీ మార్పు కన్పించలేదు. ముఖాన అదే చిరుదరహాసము పిలిస్తే పలికేలా వుంది. భయంకరమైన వ్యక్తిగాలకుధ్యల్లోకజ్ఞానంలేని అమాయక బాలకునిలా నిలుచున్నాడు. తన తల గిరిగిరిపోతున్నట్టుంది. బాధ తన నరాల్ని తోడేస్తూన్నట్లుంది. భోరుమని యేడుస్తేను, "సూర్యం" అంటూ అతన్ని చిరయూరకాగిలించుకుంటేను తన కుశలమనం కలగవచ్చు, కానీ.....కానీ..... తనందుకు అన్న క్షుద్రుడు! న్యాయపీఠం మీద కూర్చుని వాత్ర మిత్రత్వాలు సుననంలోకి తెచ్చుకోవటం తప్పవ్యం కాని నేరం! తను న్యాయాధికారి! తన దృష్టిలో అందరూ సమానులే. నేరాన్ని కొలచేందుకు తీవ్రదగ్గర న్యాయశాస్త్రగ్రంథాలున్నవి. కాని హృదయం మాత్రం కాదు. అతిక్షణంమీద తన ముఖకవళికల్ని మార్చుకున్నాడు. శిలా విగ్రహంలా యే భావాలు కన్పించకుండా నిర్లిప్తంగా కూర్చుని ఆసనాయీతీగా అడిగే ప్రశ్నల్ని అడుగుతూ జవాబులు కాగితంమీద వ్రాస్తున్నాడు తను. సూర్యనారాయణ కూడ తన వైపే నిశ్చలంగా చూస్తున్నట్టున్నా తన నే నాడు యెరుగని వాడిలా ప్రవర్తిస్తూ యాంత్రికంగా జవాబిస్తున్నాడు.

తను నేరాన్ని చదివి "ఏమిటి నేరం చేశావా?" ప్రశ్నించాడు. జవాబిలా వస్తుందో తనలో తికమకపడ్డాడు. సూర్యనారాయణ కంఠం ఖంగుమంది. "అవును! నేరం చేశాను. పోలీసులకు దొరికింది యీ ఒక్కసారే! కానీ....నేను లంచగొండి వీలయినప్పుడల్లా లంచాలు తీస్తూనే యున్నాను. ఇది నేరం! అవును! ఇది నేరమని నాకు తెలుసు! కానీ... కానీ..," సూర్యనారాయణ కంఠం రుద్ధమైంది గొంతు నిండుగా కన్నీళ్ళు నట్టున్నవ